

GLAZBENE PREFERENCIJE UČENIKA OSNOVNE GLAZBENE ŠKOLE

Bilić, Marija

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:162425>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-25**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU
ODSJEK ZA GLAZBENU UMJETNOST
DIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ GLAZBENA PEDAGOGIJA

MARIJA BILIĆ

**GLAZBENE PREFERENCIJE UČENIKA
OSNOVNE GLAZBENE ŠKOLE**

DIPLOMSKI RAD

MENTOR:

izv. prof. dr. sc. Jasna Šulentić Begić

KOMENTOR:

doc. dr. sc. Amir Begić

Osijek, 2020.

Sažetak

Glazbene preferencije učenika osnovne glazbene škole

Glazbene preferencije podrazumijevaju davanje prednosti određenom glazbenom stilu. Istraživanja koja se bave glazbenim preferencijama pokušavaju odgovoriti na pitanja kako one nastaju te čime su one uvjetovane. Uloga glazbenih škola je, između ostalog, i usmjeravanje glazbenih preferencija i oblikovanje glazbenog ukusa učenika. Rad se sastoji od teorijskog dijela u kojem se objašnjava pojam glazbenih preferencija i glazbenog ukusa, navode se dosadašnja saznanja o ovoj temi i opisuje se svrha pojedinih predmeta osnovne glazbene škole te mogući utjecaji tih predmeta na razvoj glazbenih preferencija. U empirijskom dijelu rada prikazani su rezultati istraživanja koje je provedeno online anketiranjem tijekom travnja 2020. godine. Istraživanjem su se htjele utvrditi glazbene preferencije učenika petih i šestih razreda osnovnih glazbenih škola u Zagrebu, Osijeku, Zaprrešiću, Belom Manastiru i Slatini. Rezultati su pokazali da glazbena škola donekle utječe na sklonost učenika prema umjetničkoj glazbi. Osim toga, utvrđeno je i da učenici ne smatraju kako mediji utječu na razvoj njihovih preferencija. Najpopularnijom među ispitanicima pokazala se popularna glazba, a drugo mjesto pripalo je umjetničkoj glazbi. Konačno, rezultati ovog istraživanja su pokazali da različite sociodemografske varijable nemaju presudan utjecaj na glazbene preferencije učenika.

Ključne riječi: glazbene preferencije, glazbeni ukus, učenici osnovne glazbene škole, slušanje glazbe.

Abstract

Musical preferences of elementary music school students

Musical preference is fondness of a particular musical style. Research of musical preferences tries to answer the questions of how do they arise and what are they conditioned by. The role of music schools is, among other things, to manage musical preferences and shape the musical taste of students. This paper consists of a theoretical part which explains the concept of musical preferences and musical taste, states previous knowledge on this topic and describes the purpose of subjects in primary music school and their possible effects on the development of musical preferences. The empirical part of this paper presents the results of a survey conducted online during April 2020. The research sought to determine the musical preferences of fifth and sixth grade students of primary music schools in Zagreb, Osijek, Zaprrešić, Beli Manastir and Slatina. The results showed that music school, to some extent, influences students' preference for classical music. In addition, it was found that students do not feel that the media has an influence on the development of their preferences. Among the respondents, the most popular was popular music, and the second place went to classical music. Finally, the results of this study showed that different sociodemographic variables do not have a decisive influence on students' musical preferences.

Key words: musical preferences, musical taste, elementary music school students, music listening.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. TEORIJSKI DIO	2
2.1 GLAZBENE PREFERENCIJE	2
2.1.1 Glazbene preferencije mladih	4
2.2. OSNOVNA GLAZBENA ŠKOLA.....	6
2.2.1. Nastavni predmeti osnovne glazbene škole	7
2.3. ULOGA OKOLINE U FORMIRANJU GLAZBENIH PREFERENCIJA MLADIH....	9
2.3.1 Uloga medija u formiranju glazbenih preferencija mladih	11
3. EMPIRIJSKI DIO	14
3.1. ODREĐENJE PROBLEMA ISTRAŽIVANJA	14
3.1.1 Istraživačke hipoteze.....	14
3.2. PROVOĐENJE ISTRAŽIVANJA	14
3.2.1. Način provođenja istraživanja.....	14
3.2.2. Uzorak.....	15
3.2.3. Postupak i instrument.....	16
3.3. REZULTATI I RASPRAVA.....	16
4. ZAKLJUČAK	29
5. LITERATURA.....	31
6. PRILOZI.....	34
6.1 ANKETNI UPITNIK	34

1. UVOD

S obzirom na interdisciplinarnu prirodu glazbenih preferencija postoje brojna istraživanja o njima, međutim, još uvijek nije sasvim objašnjeno kako se one formiraju. Ipak, poznato je kako obitelj, vršnjaci, škola, mediji i drugi faktori vrše snažan utjecaj na njihovo formiranje te u konačnici doprinose kreiranju glazbenog ukusa pojedinca.

Teorijski dio rada bavit će se objašnjenjem pojma glazbenih preferencija i glazbenog ukusa, vanjskim faktorima koji utječu na njihovo formiranje te se u njemu navode dosadašnja saznanja o ovom problemu. S obzirom na to da se rad bavi prvenstveno glazbenim preferencijama učenika osnovnih glazbenih škola, opisivat će se i način rada u osnovnim glazbenim školama.

Za potrebe istraživačkog dijela rada podaci su prikupljeni online anketiranjem tijekom travnja 2020. godine, a instrument koji se koristio u svrhu istraživanja je anketni upitnik. Ispitanici su u trenutku anketiranja bili učenici petog i šestog razreda osnovnih glazbenih škola u Zagrebu, Osijeku, Zaprešiću, Belom Manastiru i Slatini. Stoga se empirijski dio sastoji od analiziranja i interpretacije rezultata anketnog upitnika. Cilj istraživanja je utvrditi glazbene preferencije učenika petih i šestih razreda osnovnih glazbenih škola i ustanoviti postoje li razlike u preferencijama s obzirom na spol, mjesto stanovanja, (ne)bavljenje glazbom nekoga iz uže obitelji i razred koji pohađaju u glazbenoj školi.

2. TEORIJSKI DIO

2.1 GLAZBENE PREFERENCIJE

Riječ *preferencija*, po definiciji *Hrvatskog jezičnog portala*,¹ znači davanje prednosti ili prvenstva nečemu. Pored pojma glazbena preferencija, u glazbenopedagoškim istraživanjima često se koristi sinonim – glazbeni ukus. Ipak, treba razgraničiti ta dva pojma. Dok glazbene preferencije, kao što se ranije navelo, podrazumijevaju davanje prvenstva nečemu, u ovom slučaju vrsti, stilu, pravcu i žanru glazbe, glazbeni ukus je već formiran i raznim faktorima izgrađen stav prema određenoj glazbi. Šulentić Begić (2010) navodi objašnjenje *Opće enciklopedije* gdje se ukus definira kao sposobnost osjećanja za umjetnički vrijedno, sposobnost suđenja o estetskim predmetima. „Dok glazbeni ukus predstavlja stabilnu i dugoročnu, tj. dispozicijsku afektivnost prema glazbi i glazbenim izričajima, glazbene se preferencije odnose na kratkoročne procjene sviđanja“ (Mirković-Radoš, 1996 prema Reić Ercegovac i Dobrota, 2011, 48). To bi značilo da bi se, s obzirom na to da spadaju u područje afektivnog, na glazbene preferencije moglo pozitivno i negativno utjecati te tako formirati glazbeni ukus.

Sam utjecaj na glazbene preferencije i povezanost glazbenih preferencija i osobnosti čovjeka tema je mnogih istraživanja. Tako su Rentfrow i Gosling (2003) kao rezultat svog istraživanja naveli kako ljudi smatraju da glazbene preferencije govore o njima samima jednako kao i njihovi hobiji te kako se glazba pokazala kao izuzetno značajan faktor u životu pojedinca i stoga se ne može zanemariti u psihološkim istraživanjima. Zbog toga danas više ne vrijedi izreka *De gustibus non est disputandum*. O ukusima se itekako treba raspravljati, jer nam glazbeni ukus i preferencije mogu reći mnogo o osobnosti čovjeka.

De la Motte-Haber (1999) iznosi tvrdnju kako su niža inteligencija i starija dob karakteristike ljudi koji odbijaju nova iskustva. Finnäs (1989 prema Schäfer i Sedlmeier, 2009) je zaključio kako postoji nekoliko kauzalnih faktora koji bi mogli imati utjecaja na glazbene preferencije, a to su: karakteristike same glazbe (tempo, ritam, visina), ponavljanje slušanja i upoznatost s određenom glazbom, slušateljeva emotivna iskustva dok slušaju glazbu, i socijalni utjecaji. „Vrijednost ili ne-vrijednost ne treba izvoditi isključivo iz glazbene strukture; ona ovisi i o glazbenom kontekstu kojem djelo pripada a time i o povijesnosti njegove recepcije“ (De la Motte-Haber, 1999, 80). Također, kada govorimo o kauzalnoj vezi

¹Preferencija. *Hrvatski jezični portal*. Preuzeto s: <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>, 13.2.2020.

između osobnosti i glazbenog ukusa, ne može se poreći ni utjecaj mjesta i vremenskog perioda odrastanja. To tvrdi i Farnsworth (1950) kada kaže da kao što svaki društveni fenomen ovisi o određenom mjestu ili povijesnom razdoblju, tako se i glazbeni ukus mijenja u odnosu na određeno vrijeme i usko kulturno područje. Iz svega navedenog može se zaključiti kako je stvaranje glazbenih preferencija složen proces u kojem je estetika same glazbe često zanemarena, a uvjetovan je (ne)poticajnim okruženjem, odgojem, kulturnim navikama obitelji i stupnjem obrazovanja.

Helga de la Motte-Haber (1999) navodi kako glazbeni sudovi ovise o obrazovanju. Što je glazbeno obrazovanje manje, to je slušatelj skloniji poopćavanju. Također, iskazuje mišljenje kako i u samoj procjeni glazbe postoji tzv. halo-efekt, odnosno da će novootkrivena skladba nekog poznatog skladatelja biti ocijenjena kao kvalitetna, dostojna koncertnih dvorana, prije nego skladba nepoznatog autora, bez obzira na njezinu potvrđenu vrijednost. Ova pojava može se uočiti i u popularnoj glazbi.

Kada se u današnjem društvu priča o preferencijama općenito, ali i o glazbenim preferencijama, nezaobilazna tema je i utjecaj medija. S obzirom na to da mediji imaju moć jednog izvođača isticati kao značajnog te tako utjecati na stav svekolike populacije, njegov će se uradak, premda možda jednako kvalitetan uratku nekog nepoznatog izvođača, više cijiniti. Ona tvrdi kako se glazbene preferencije oblikuju kao rezultat osobina ličnosti pojedinca, međutim, teško se oduprijeti manipulaciji medija koja također pridonosi formiranju glazbenih preferencija. Ako mediji forsiraju određene pjesme, uskoro se one definiraju kao „popularne“. „Što smo češće okruženi istim pjesmama, one nam postaju poznatije“ (Glavina, 2014, 43). De la Motte-Haber (1999, 77) ističe da su istraživanja pokazala kako „...ponavljano slušanje nepoznate glazbe vodi svidanju.“ Kao primjer navodi istraživanje koje je proveo Krugmann. On je ponovio eksperiment više puta s istim ispitanicima te je utvrdio kako pozitivan stav prema nekom djelu raste s brojem slušanja tog djela. Također, utvrdio je da je potreban manji broj ponavljanja za „laku“ glazbu kako bi se ispitanicima svidjela u odnosu na umjetničku glazbu, ali se istovremeno brže javlja zasićenje tom istom glazbom (Krugmann, 1943 prema De la Motte-Haber, 1999).

Tekin Gürgen (2015) je u svom istraživanju glazbenih navika studenata Sveučilišta Dokuz Eylul u Turskoj utvrdila postojanje veze između glazbenih preferencija i učestalosti slušanja glazbe. Sve rečeno navodi na zaključak kako glazbene preferencije i njihov nastanak,

unatoč velikom broju istraživanja, i dalje ostaju područje kojem valja pridodati pažnju i koje se treba pomnije istražiti.

2.1.1 Glazbene preferencije mladih

„Kultura, umjetnost i umjetnička glazba rijetko su predmet interesa i refleksije učenika i mladih“ (Vidulin, 2013, 202). Razlog tome mogao bi biti to što čovjek današnjice živi ubrzano i okružen je raznim vrstama podražaja. Količina informacija koje dnevno primimo je puno veća nego prije 5, 10 ili 15 godina. To je utjecalo i na samu glazbu: autori pjesama su svjesni da moraju privući pažnju slušatelja. U prvih 5-10 sekundi čovjek odlučuje je li zainteresiran za nastavak slušanja pjesme. Zbog toga se i glazbena industrija promijenila. Glazbeni producenti, audio inženjeri i ostali koji sudjeluju u procesu nastanka pjesme znaju da je bitno u tih prvih 5-10 sekundi ubaciti tzv. „udicu“ (eng. *the hook*). „Udica“ podrazumijeva ono što se u pjesmi „prodaje“, dakle, sadržava „zarazan“ ritam koji potiče na ples, pamtljivu melodiju ili specifičan tekst, tj. nešto što zaokuplja pažnju. (Kasha i Hirschhorn, 1973, prema Burns, 1987). Ako odrasli ne uspijevaju odoljeti takvom psihološkom podražaju, a svjedoci smo kakva glazba „caruje“ na javnim mjestima, sigurno ni mladi, a posebno oni bez kvalitetnog estetskog odgoja, nisu iznimka.

Danas se glazba sluša pretežito pasivno (Šulentić Begić i Begić, 2013), kao neka vrsta zvučne kulise. To su pokazala i istraživanja koja su proveli Gaggiolo i Lamont (2003 prema Vidulin, 2013) te Hargreaves, Marshall i Tarrant (2003 prema Vidulin, 2013). Navodi se kako slušanje glazbe mladima okupira veliki dio slobodnog vremena, ali pasivno, uz neku drugu aktivnost. Uzimajući te činjenice u obzir, podrazumijeva se da prosječan čovjek bez glazbene naobrazbe više nema strpljenja slušati npr. Beethovenovu simfoniju koja traje sat vremena. Mladi vole glazbu koja im je razumljiva, koja im se obraća izravno, dakle glazbu koja je svojevrсни medij. Jednostavno rečeno – žele glazbu koja će im objasniti kako treba izgledati, čemu treba težiti, kako se nositi s razočarenjima... To nije slučaj s umjetničkom glazbom koja ne prenosi ništa drugo osim sebe same.

Ipak, valja spomenuti istraživanje koje su proveli Šulentić Begić i Begić (2013) u I. gimnaziji u Osijeku, a čiji rezultati pokazuju kako učenici ne odbijaju umjetničku glazbu, iako je većina njih ne sluša u slobodno vrijeme. Od svih učenika koji su sudjelovali u istraživanju,

njih 71,56% su iskazali su stav da vole slušati umjetničku glazbu na nastavi Glazbene umjetnosti. Ipak, umjetnička glazba najčešće nije prvi izbor djece i mladih. Naprotiv, to su „svjetske trenutne glazbene atrakcije, izvođači i/ili stilovi“ (Vidulin, 2013, 202). Lipsman smatra da je glazbena hiperprodukcija rezultat površnog bavljenja glazbom kojem je cilj isključivo brza zarada, bez težnje za kvalitetom. To je masovna glazba za masovnu publiku koja na glazbu gleda površno, bez kriterija, bez analiziranja onog što se nudi. Samim time, i mediji danas mahom podilaze publici (2007, prema Vidulin, 2013). Dakle, glazba je u pravom smislu riječi postala industrija i ekonomija za sebe, a industrija i ekonomija oduvijek ovisi o ponudi i potražnji.

Istraživanje koje su proveli Schäfer i Sedlmeier (2009) ukazuje na tri bitne stavke: ljudi slušaju glazbu koja može izraziti njihov identitet, vrijednosti i glazbu koja ima mogućnost povezivati ljude. Nadalje, bitnim su se pokazale i karakteristike identificiranja s umjetnikom, prenošenje informacija i poruka kroz glazbu. Sve opisano može se primijetiti naročito u navikama mladih. Popović (2006, 4) iznosi stav da glazbene preferencije pojedincima „pomažu u oblikovanju utisaka i donošenju sudova o osobama s kojima stupaju u kontakt.“ To je od posebne važnosti tijekom puberteta i adolescencije, kada mladima uglavnom postaje bitnije mišljenje vršnjaka od mišljenja obitelji. Tom mišljenju priklanja se i Vidulin (2013, 208) kada kaže: „Dok kod većine učenika petih razreda obitelj i učitelji imaju veći utjecaj na formiranje njihovog identiteta, kod učenika osmih razreda na oblikovanje njihove osobnosti i na glazbene preferencije utječu vanjski čimbenici, osobito skupina vršnjaka čiji su interesi mjerilo dobrog i uspješnog.“

Istraživanje koje je provela Vidulin (2013) pokazalo je kako učenici školske dobi nemaju pretjeranu sklonost ka slušanju umjetničke glazbe, a kao neke od razloga navodi glazbeno okruženje, medije, glazbeni ukus vršnjaka. Također, došla je do saznanja kako veoma mali broj učenika srednjih i osnovnih općeobrazovnih škola u slobodno vrijeme koristi pripadajući CD koji prati udžbenik za Glazbenu umjetnost/Glazbenu kulturu. Međutim, rezultati njezinog istraživanja ipak navode na zaključak da je školovanje, sazrijevanje, poznavanje glazbenih djela pozitivno utjecalo na učenike završnih razreda srednje škole i njihovu naklonost ka umjetničkoj glazbi. Dakle, i utjecaj škole na glazbene preferencije mladih, kao jedinog mjesta gdje se glazba uči sustavno, nije zanemariv. To bi, naposljetku, i trebao biti cilj nastave glazbe u općeobrazovnim školama. Istog mišljenja je i Rojko (2012) jer

tvrdi da „cilj suvremene glazbene nastave može biti samo odgoj i obrazovanje kritičkog slušatelja i poznavatelja glazbe, naravno, ne samo tzv. ozbiljne.“

2.2. OSNOVNA GLAZBENA ŠKOLA

Od svih umjetnosti jedino glazba ima detaljno razrađenu metodiku i sustavni način učenja počevši od osnovnoškolske dobi, ponekad čak i vrtićke. Ne postoji osnovna škola za glumu, slikanje, književnost... U Hrvatskoj osnovna glazbena škola traje šest godina i spada, kao i općeobrazovne škole, pod jurisdikciju Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Kada Rojko (2012) opisuje osnovne glazbene škole u Hrvatskoj, napominje da su to tzv. kadrovske škole, odnosno škole koje su namijenjene školovanju budućih profesionalnih glazbenika. Tako organizirane škole su naslijeđe većine bivših socijalističkih država te ih financira država i imaju strogo određen nastavni plan i program. Takav oblik glazbene naobrazbe nije uobičajen u svijetu.

Osnovne glazbene škole trebale bi, osim pripreme za nastavak školovanja u srednjim školama onih učenika koji su prepoznati kao glazbeno daroviti, odgajati i obrazovanu koncertnu publiku. To podrazumijeva upoznavanje glazbene literature, redovito posjećivanje koncerata, te stjecanje sviračkih vještina na različitim glazbenim instrumentima, imajući u vidu kako se od svih učenika ne može očekivati da postanu glazbeni virtuoz (Radoš, 2010 prema Brđanović, 2014).

S obzirom da im je svrha školovanje profesionalnih glazbenika, glazbene bi škole morale odigrati najveću ulogu u oblikovanju glazbenih preferencija učenika koji ih pohađaju. Iako govori o nastavi umjetnosti u općeobrazovnim školama, tvrdnja koju iznose Vidulin i Martinović (2015, 574) jednako se može primijeniti i na glazbene škole: „Sustavnim i temeljitim provođenjem umjetničkoga odgoja doprinosi se stvaranju identiteta i kulturne svijesti pojedinca te utječe na oblikovanje njegovih društvenih svjetonazora i širenju kulturno-vrijednosnih sustava. Kulturom se održavaju i prenose društveno-povijesno prepoznatljivi uzorci s generacije na generaciju, ali istovremeno i proizvode nove vrijednosti temeljem tradicije, ali i novih promišljanja, stajališta i modela uz kreativan i stvaralački pristup.“

Dobrota (2008) navodi kako većina istaživanja glazbenog obrazovanja odnosi formalno učenje, tj. na poučavanje glazbe unutar institucionalnih okvira. Međutim, krajem 20.

stoljeća, istraživači se sve više okreću proučavanju učenja izvan škole, tzv. neformalnom učenju. To je razumljivo, s obzirom na to da postoji distinkcija između glazbe koju učenici slušaju u školi i glazbe koju slušaju privatno. Podrazumijeva se da bi osnovna glazbena škola, kao mjesto gdje se sustavno uči glazba, trebala biti fundamentalni čimbenik u kreiranju glazbenih preferencija svojih polaznika. „Glazbene bi škole trebale imati važnu ulogu u glazbenom opismenjavanju djece, razbijanju stereotipa o glazbi i odgajanju ljubitelja kvalitetne glazbe te ranom prepoznavanju posebno glazbeno nadarenih pojedinaca“ (Brđanović, 2015, 668). O važnosti glazbenog obrazovanja govori i De la Motte-Haber kada kaže: „Procesi učenja ne utječu na glazbene prosudbe samo toliko da bi ove prestale biti predrasudama, nego stvaraju vrijednosne stavove. Nastajanje preferencija također je jedno, u općoj psihologiji slabo istraženo područje, ali, da je u glazbenom području značajno već i učenje u obliku pukog upoznavanja, pokazuju neka starija istraživanja koja demonstriraju kako ponavljano slušanje vodi sviđanju“ (1999, 77).

U *Nastavnim planovima i programima za osnovne glazbene škole i osnovne plesne škole* (MZOŠ, 2006). kao obavezan element predmeta Solfeggio navodi se slušanje glazbe s ciljem razvijanja glazbenog ukusa učenika. Praksa, međutim, često pokazuje suprotno. Đekić (2014) smatra da je apsurdna činjenica da se glazba sluša značajno više u općeobrazovnim školama nego u glazbenim. Rojko (2012) iznosi stav da u glazbenom obrazovanju tehnika ima prevlast nad umjetnošću, što ne bi trebao biti slučaj. Gabrielsson (1973, prema Dobrota, 2008) tvrdi kako je glazba većine ljudi zabavna glazba te kako pedagozi u procesu poučavanja ne smiju ignorirati i moraju dobro poznavati glazbu koju njihovi učenici slušaju. Ako se metodika temelji na učenju „od poznatog ka nepoznatom“, a znamo da je popularna glazba učenicima bliža, trebalo bi se nastojati u nastavni program glazbene škole uvrstiti i popularnu glazbu, i to onu za koju je vrijeme pokazalo da uistinu vrijedi.

2.2.1. Nastavni predmeti osnovne glazbene škole

U *Nastavnim planovima i programima za osnovne glazbene škole i osnovne plesne škole* (MZOŠ, 2006) navodi se kako, osim nastave glazbala, svi učenici osnovne glazbene škole trebaju pohađati nastavu Solfeggia i skupnog muziciranja (Zbor, Orkestar ili Komornu glazbu), a u šestom razredu i glasovir (za učenike koji žele nastaviti školovanje u srednjoj školi) i Teoriju glazbe izborno. Od svih navedenih predmeta jedino se nastava glazbala

provodi individualno. Učenici imaju nastavu Solfeggia i nastavu glazbala dva puta tjedno, od prvog do šestog razreda, a sa skupnim muziciranjem počinje se tek od trećeg razreda.

Nastava Solfeggia, iako kompleksna i mnogim učenicima zahtjevna, može imati itekakav utjecaj na glazbeni ukus učenika. Uzevši u obzir da traje šest godina kao i, uostalom, cijelo osnovno glazbeno obrazovanje, uz pomno planiranje i organizaciju nastave može doprinijeti kreiranju glazbenih preferencija. Stoga, kad god je to moguće, treba se baviti primjerima iz literature umjesto tehničkih primjera. To tvrdi i Rojko (2012, 43) kada kaže: „Didaktički primjeri samo su sredstvo, dakle, tehnika, pravi glazbeni primjeri ujedno su i sredstvo i cilj, dakle, udružene tehnika i umjetnost.“

Nastava glazbala je razlog zbog kojeg učenici upisuju glazbenu školu, a odvija se individualno, dva puta tjedno. Upravo individualnost nastave omogućuje snažan utjecaj učitelja na učenika, osobito u dobi u kojoj se pohađa osnovna glazbena škola. Dakle, u kontekstu glazbenih preferencija, nije svejedno priprema li se učitelj za svoju nastavu, gleda li na svakog učenika kao na individuu, a samim time i na njegove želje, sposobnosti i težnje, ili je tu samo da „odradi“ plan i program. Rojko (2012) iznosi mišljenje da se današnji sustav učenja glazbala temelji na formalizmu te se, kao što je bilo spomenuto i kod Solfeggia, često događa da tehnički i didaktički primjeri i vježbe postanu sami sebi svrha. Ako se složimo s njim, moramo se složiti i s tezom da takva nastava ne može pridonijeti i utjecati na razvoj glazbenih preferencija.

Nastava skupnog muziciranja prema MZOŠ (2006) bi trebala biti koncipirana tako da se pridaje važnost emocionalnom doživljaju i zanimanju učenika za glazbeno djelo, a ne gomilanju programa. Navodi se, također, da je program sastavljen od skladbi umjetničke, zabavne i izvorne narodne glazbe. Zaključak koji se nameće jest taj da i nastava skupnog muziciranja posredno može pozitivno utjecati na glazbene preferencije učenika. Podrazumijeva se da je sve to ostvarivo pod pretpostavkom da njome rukovodi spretan i entuzijastičan učitelj koji je spreman na cjeloživotno učenje, prilagođavanje sklonostima učenika i naposljetku, promjenama koje neminovno nailaze u svijetu, pa i u svijetu glazbe.

Nastava Teorije glazbe obuhvaća teoriju koja se upoznaje tijekom šest godina nastave Solfeggia s nadopunom u vidu osnova harmonije, povijesti glazbe i sl. Problematika ovog predmeta je činjenica da je vrlo često glazba izvađena iz konteksta, dakle, stječu se znanja o glazbi, a ne glazbena znanja. U nastavnom planu i programu za ovaj predmet prema MZOŠ

(2006, 121) između ostalog piše sljedeće: „Temeljna je svrha uvođenja ovog predmeta omogućiti učeniku da pred završetak školovanja u osnovnoj glazbenoj školi stekne određena dodatna znanja o glazbi koja će mu pomoći da na određen način zaokruži i upotpuni svoje poznavanje tog umjetničkog područja. Mnogim će učenicima taj predmet pomoći da se možda s više sigurnosti odluče za nastavak školovanja i konačno opredijele za bavljenje glazbom kao životnim pozivom. Ako ne nastave sa školovanjem, ta će im znanja pomoći u kasnijem stjecanju novih zvukovnih iskustava te da djeluju kao korisnici umjetničke glazbe ili kao sudionici i poticatelji kulturnog života svoje sredine.“ Dakle, krajnji cilj predmeta jest odgajanje novih generacija glazbenika i koncertne publike. Ipak, ostvarivost cilja je upitna zbog razloga koji je ranije naveden: znanja o glazbi ne mogu doprinijeti razvoju glazbenih preferencija.

2.3. ULOGA OKOLINE U FORMIRANJU GLAZBENIH PREFERENCIJA MLADIH

Riječ *okolina* je višeznačan pojam. Može označavati geografsku lokaciju, ali i društvo u kojem se pojedinac kreće. Ovo drugo značenje je posebno bitno kada se govori o djeci i mladima. Baza uvijek ostaje ista – obitelj je primarna okolina i prvi faktor koji utječe na razvoj individue. Međutim, odrastanjem se ta okolina širi i sve veću ulogu igra društvo, škola, mjesto odrastanja, mentalitet mjesta i stupanj urbanosti. Dakle, okolina utječe na to kakvo će dijete u budućnosti biti, odnosno na izbor zanimanja, hobija, interesa, stavova pa tako i glazbenih preferencija. U današnje vrijeme taj se pojam mora shvatiti i šire, s obzirom na ubrzani razvoj tehnologije koji je olakšao komunikaciju, učinio dostupnim različite sadržaje, ali istovremeno i promijenio ljudske navike i potrebe.

De la Motte-Haber (1999) iznosi pretpostavku kako se već u predškolskoj dobi kod djece oblikuju stavovi koje je kasnije teško promijeniti. Istraživanja pokazuju kako je mladima (popularna) glazba bitan dio života i često je dio njihovog identiteta. Poistovjećuju se s tekstovima pjesama, biraju izvođače kojima se dive ili one koji se slušaju u njihovoj obitelji, društvu... S tim se slaže i Glavina (2014, 43) kada kaže: „Glazba mladima pruža potporu, daje nadu i pomaže im da komuniciraju sa svijetom. Kroz glazbu mladi kreiraju sebe i svoj odnos prema svijetu. Na taj način tvore subkulture s kojima se identificiraju.“ Selfhout i sur. (2009) potvrđuju tu tezu kada navode kako je utjecaj glazbe vjerojatno najviše prisutan

kod mladih, naročito u razdoblju adolescencije, a da je u tom razdoblju iskazivanje stvarnih vlastitih stavova na velikoj kušnji, zbog želje za pripadanjem i prihvaćanjem od strane vršnjaka. To potvrđuju i rezultati istraživanja u kojem se sličnost glazbenih preferencija pokazala kao značajan čimbenik u formiranju bliskih odnosa i prijateljstava kod adolescenata. Dakle, javlja se jasna distinkcija između onog što mladi slušaju u školi i onog što slušaju privatno.

Dobrota (2008) navodi da se glazba koja se sluša u školi povezuje sa zapadnom umjetničkom glazbom, roditeljima i učiteljima, a popularna glazba s izvanškolskim aktivnostima, medijima i vršnjacima. To bi značilo da mladi često slušaju i izvode umjetničku glazbu zbog utjecaja učitelja i roditelja, iako sami često ne razumiju njezinu vrijednost. Popularna glazba im je ipak bliža, razumljivija i govori izravno o stvarima koje ih zanimaju. Dobrota i Obradović (2012 prema Brđanović, 2014) provele su istraživanje na uzorku od 145 ispitanika, učenika četvrtog i osmog razreda osnovne škole. Rezultati su pokazali kako s godinama kod djece opada zanimanje za umjetničku glazbu. Vrlo lako se može naći paralela između takvog rezultata i činjenice da su oni koji najviše utječu na djecu četvrtih razreda (osim obitelji) i dalje učitelji, koji ih poučavaju o umjetničkoj glazbi. U osmom razredu to više nije tako, to je razdoblje u kojem je potvrda i prihvaćenost od strane vršnjaka najznačajnija. Osim toga, učenici osmih razreda se itekako dobro služe internetom, a tu se pak plasira i nudi svakovrsna glazba upitne kvalitete.

Glavina (2014) ističe kako pomoću glazbe mladi definiraju stilove ponašanja i razlike od drugih vršnjačkih skupina. Dobrota i Ćurković (2006) provele su istraživanje o glazbenim preferencijama djece osnovnoškolske dobi te su u svom radu navele da su škola, obitelj, vršnjaci i masovni mediji najznačajniji faktori u formiranju glazbenog ukusa djece. Dobrota i Tomić Ferić (2006) istraživale su glazbene preferencije studentica Visoke učiteljske škole Sveučilišta u Splitu, zapravo, njihovu sklonost popularnoj i umjetničkoj glazbi. U istraživanju su pošle od hipoteza da su glazbene preferencije mladih općenito u velikoj mjeri usmjerene prema popularnoj glazbi kao i to da su njihove preferencije na području umjetničke glazbe usmjerene prema glazbi ranijih stilskih razdoblja. Rezultati istraživanja potvrdili su te hipoteze.

Iz svega navedenog može se zaključiti kako estetika same glazbe najčešće nije kriterij za odabir onoga što se sluša. Glazba je moćan medij koji vrlo često, naročito u periodu adolescencije, postaje način života. Dakle, učenje i oblikovanje stavova mladih o glazbi sve se

više odvija izvan škole, čemu doprinosi ubrzani razvoj tehnologije, ali i rastuća uloga popularne glazbe u stvaranju vlastitog identiteta (Dobrota, 2008).

2.3.1 Uloga medija u formiranju glazbenih preferencija mladih

U članku 2. *Zakona o medijima* (NN, 2013, 1) Republike Hrvatske navodi se kako se pod pojmom mediji podrazumijevaju „...novine i drugi tisak, radijski i televizijski programi, programi novinskih agencija, elektroničke publikacije, teletekst i ostali oblici dnevnog ili periodičnog objavljivanja urednički oblikovanih programskih sadržaja prijenosom zapisa, glasa, zvuka ili slike“. Samu riječ *mediji*² *Hrvatski jezični portal* objašnjava kao sredstvo i način iskazivanja nečega, sredstvo komunikacije te suvremeno sredstvo za prenošenje informacija.

Današnje društvo postalo je, ako promatramo utjecaj interneta, društvenih mreža i brze razmjene informacija, u pravom smislu te riječi, „globalno selo“. Informacije kolaju nevjerojatnom brzinom, a medijska trka, koja se bazira na prikupljanju što većeg broja klikova, kao posljedicu često ima senzacionalističke naslove, iznošenje poluistina i, naposljetku, utjecaj na život čovjeka i kreiranje slike kako bi njegov život trebao izgledati da bi ga drugi smatrali uspješnim. Knezović i Maksimović (2016) u svom radu navode kako su masovni mediji u današnjem društvu glavni izvor informacija i zabavnih sadržaja, a imaju cilj privući što veći broj korisnika. „Manipulacija se spominje kao jedan od najvažnijih i najčešćih načina upravljanja informacijama kojima se slijedi tržišni interes za ostvarenjem dobiti, ali nije zanemarivo ni stjecanje društvenoga utjecaja kao što je nametanje trendova od odjevnice mode, prehrambenih navika i životnoga stila do glazbenoga i uopće umjetničkoga užitka ili izbora zanimanja, političkoga opredjeljenja, odnosa prema spolnoj orijentaciji i svih drugih životnih stavova“ (Knezović i Maksimović, 2016, 646). Dakle, utjecaj na brojne aspekte čovjekovog života ne može se izbjeći. S tim u vezi, Stamenković i Milenković (2014, 632) navode: „Političko/društvena/kulturna relevantnost kao donedavni kriterij za selekciju informacija, zamijenjen je novim kriterijem, a to je povećanje prodaje i zarade, zabava, senzacija i vrlo često banalnost.“ Samim time, utjecaj medija proširio se na sve dobne skupine i sve sfere društvenog djelovanja. To nije nužno loše, ukoliko se usmjeri na ispravan način.

²Mediji. *Hrvatski jezični portal*. Preuzeto s: <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search>, 3.3.2020.

Rezultati istraživanja provedenog 2016. godine pokazali su kako učenici imaju veću motivaciju za učenjem kada su u proces uključeni digitalni mediji (Pećanac i sur., 2016). Kako autori tvrde, učenici imaju veći udio u nastavnom procesu kada se koriste nekim od digitalnih medija. Ipak, ne mogu se zanemariti štetni utjecaji medija, osobito na najranjiviju skupinu, a to su djeca i mladi. Djeca provode u prosjeku tri do četiri sata dnevno uz televiziju i druge medije, dakle najveći dio slobodnog vremena (Ilišin i sur., 2001 prema Sindik, 2012), a istovremeno nemaju oblikovan kritički odnos prema medijskim sadržajima, te su podložnija i više izložena njihovim štetnim posljedicama. S obzirom na to da djeca najprije uče oponašanjem viđenog, ne može se zanemariti utjecaj medija na njihovo formiranje (Knezović i Maksimović, 2016). Masovni mediji, osim sveopćoj informiranosti društva, doprinose i mijenjanju obrazaca društvenoga ophođenja među mladima, kao i njihova ponašanja u odnosu na sve druge pripadnike društva i društvene događaje (Knezović i Maksimović, 2016).

Uzimajući u obzir činjenicu da je mladima glazba veoma bitan dio života, a mediji imaju moć određenu vrstu glazbe popularizirati, ne može se zanemariti njihov utjecaj na glazbene preferencije mladih. Ne čudi, stoga, što je istraživanje, koje su među zaprešićkim osnovnoškolcima proveli Labaš i Marinčić (2016), pokazalo da je najslušanija radijska postaja Antena Zagreb. To je formatirani tip radija koji je namijenjen ciljanoj publici i određen žanrovski, a u konkretnom slučaju Antene Zagreb, to je radio koji neprestano „vrti“ najnovije svjetske hitove više puta dnevno. Formatirane radio postaje danas su preplavile svjetsko tržište, pa tako i hrvatsko. Kada se priča o domaćim radio postajama u kontekstu slušanosti, ne može se ne spomenuti radio koji je nastao 2018. u Zagrebu, Extra FM. To je radio koji 24 sata dnevno reproducira turbofolk, popularno nazvan „cajke“, i pokazao se kao izuzetno uspješan. Zanimljiva je i rečenica koja se ističe na njihovoj web stranici³: „Prvi formatirani regionalni radio koji se obraća mladima. Postavljeni u frontu za razbijanje predrasuda i cenzura, a gorivo koje koriste je samo muzika koja te pokreće.“ Dakle, da nema slušatelje ne bi opstajao, a svojim uspjehom privlači novu publiku.

Glavina (2014) tvrdi kako je današnju glazbu nemoguće razmatrati odvojeno od masovnih medija koji su uvelike uvjetovali razvoj popularne glazbe te da pomoću novih medija glazba postaje dostupna svima. Iz široke lepeze glazbene ponude koju plasiraju mediji ne može se zaobići pojava nekvalitetne, ali pamtljive glazbe jer cilj medija nije samo informirati publiku, nego je i zabaviti, pa makar nauštrb kvalitete. Vidulin (2013, 202) kaže:

³Extra fm. Preuzeto s: <https://extrafm.hr/>, 26.2.2020.

„Mediji – radio, TV, novine, portali – podilaze publici (auditoriju) radi veće slušanosti (gledanosti), a glazba istinske estetske i umjetničke kvalitete ne pronalazi puta do slušatelja.“ Šulentić Begić i Begić (2013) navode kako se danas glazba najčešće sluša pasivno, da je to glazba koju je za nas odabrao netko drugi te da se rijetko odlučujemo slušati glazbu prema vlastitom odabiru. Samim time, čovjek biva podložen vanjskim utjecajima i nesvjesno prihvaća glazbu kojoj je neprestano izložen. Istraživanje koje je provela Vidulin (2013) potvrdilo je gore iskazanu tezu kad je pokazalo kako djeca i mladi glazbu najčešće slušaju na televiziji, mobitelu, radijskim postajama, a ostala istraživanja koja navodi (Werner, 2009; Dillon, 2006 prema Vidulin, 2013) pokazala su da pri slušanju glazbe izbor najčešće pada na računala s pristupom internetu. Zaključak koji se nameće jest sljedeći: ako se glazba sluša na TV i radio postajama, to nije glazba po vlastitom izboru. Čak i kada se sluša putem interneta, iako se možda smatra da imamo slobodu izbora, često nam se nude pjesme s velikim brojem pregleda ili se konstantno reklamiraju iste. Najbolji primjer za to je Youtube koji reklamira i nudi izvođače koji si mogu priuštiti oglas. Unatoč brojnim istraživanjima o glazbenim preferencijama, još uvijek nije poznato na koji se način formiraju. Ipak, ono što sa sigurnošću možemo reći jest da opetovano slušanje vodi sviđanju, a svjedoci smo toga da radijske i TV postaje često reproduciraju iste pjesme. Dakle, medijski utjecaj na glazbeni ukus mladih nemoguće je izbjeći.

3. EMPIRIJSKI DIO

3.1. ODREĐENJE PROBLEMA ISTRAŽIVANJA

Problem istraživanja su glazbene preferencije učenika osnovnih glazbenih škola. Problem je relevantan jer se glazbeni ukus mladih mijenja s obzirom na sve veći utjecaj medija, društvenih mreža i globalizacije. Problem je i istraživački jer se očekuju odgovori koji bi mogli pridonijeti boljem razumijevanju vanjskih utjecaja na glazbene preferencije mladih u osnovnim glazbenim školama. Ova tema je odabrana i zbog osobnih afiniteta istraživača.

Cilj istraživanja je utvrditi glazbene preferencije anketiranih učenika i ustanoviti postoje li razlike u preferencijama s obzirom na spol, mjesto stanovanja, (ne)bavljenje glazbom nekoga iz uže obitelji i razred koji pohađaju u glazbenoj školi.

3.1.1 Istraživačke hipoteze

Istraživanje se zasniva na sljedećim hipotezama:

H1. Pohađanje glazbene škole pozitivno utječe na sklonost učenika prema umjetničkoj glazbi.

H2. Učenici smatraju kako mediji utječu na njihov glazbeni ukus.

H3. Učenici glazbene škole najviše preferiraju pop glazbu.

H4. Različite sociodemografske varijable utječu na glazbene preferencije učenika.

3.2. PROVOĐENJE ISTRAŽIVANJA

3.2.1. Način provođenja istraživanja

Empirijsko istraživanje je provedeno metodom ispitivanja koristeći se anonimnim anketnim upitnikom kao glavnim instrumentom istraživanja. Anketiranje je izvršeno u travnju 2020. godine u tri glazbene škole na području grada Zagreba, osnovnoj glazbenoj školi u

Osijeku, osnovnoj glazbenoj školi u Belom Manastiru, osnovnoj glazbenoj školi u Slatini i osnovnoj glazbenoj školi u Zaprešiću. Anketni upitnik bio je u online formatu te su ga učenici tako i ispunili. Istraživanje je transversalno jer istražuje presjek pojave u određenom trenutku. Ujedno je i primijenjeno jer se očekuje kako bi rezultati mogli pomoći nastavnicima glazbenih škola u boljem razumijevanju glazbenih preferencija njihovih učenika i time, na posredan način, utječu na unutarnju motivaciju učenika.

3.2.2. Uzorak

U istraživanju je sudjelovalo 95 učenika petih i šestih razreda osnovnih glazbenih škola. Detaljniji opis uzorka nalazi se u Tablici 1.

Tablica 1. *Opis uzorka učenika*

Varijabla	Kategorije	Učenici (N=95)
Spol	Muški	30 (31,6%)
	Ženski	65 (68,4%)
Razred	Peti	50 (52,6%)
	Šesti	45 (47,4%)
Mjesto stanovanja	Grad	72 (75,8%)
	Predgrađe	4 (4,2%)
	Selo	19 (20,0%)

Kao što je vidljivo iz Tablice 1., u anketiranju je sudjelovao značajno veći broj ispitanika ženskog spola. Razlika je manja kod druge varijable. Sudjelovao je nešto manji broj ispitanika koji pohađaju šesti razred u odnosu na ispitanike koji pohađaju peti razred. I konačno, najviše učenika živi u gradu, manje u seoskom području, a vrlo malo u predgrađu.

3.2.3. Postupak i instrument

Podatci su prikupljeni postupkom anketiranja, a kao instrument istraživanja korišten je anketni upitnik. Anketni upitnik sastojao se od 22 pitanja koja su dvočlanog i višestrukog izbora. Od ukupnog broja pitanja osam ih je bilo dvočlanog, a četrnaest višestrukog izbora. Četiri pitanja višestrukog izbora bila su u formi Likertove skale.

3.3. REZULTATI I RASPRAVA

Na početku anketnog upitnika učenici su trebali odgovoriti na pitanje koliko često slušaju glazbu (Tablica 2.).

Tablica 2. *Učestalost slušanja glazbe*

Pitanje	Odgovori	(N=95)
Koliko često slušaš glazbu?	Slušam glazbu svaki dan	81 (85,3%)
	Slušam glazbu nekoliko puta tjedno	11 (11,6%)
	Uopće ju ne slušam	3 (3,2%)

Iz Tablice 2. možemo vidjeti kako većina učenika (85,3%) sluša glazbu svaki dan. Dobiveni podatci ne iznenađuju s obzirom da su učenici svakodnevno okruženi glazbom, bilo u školi ili izvan nje. Osim toga, kao što navode Selfhout i sur. (2009), glazba predstavlja važan dio života mladog čovjeka. Također, za pretpostaviti je kako ispitani učenici vole glazbu jer su upisali glazbenu školu. Troje učenika je izjavilo kako ju uopće ne sluša. Mogući razlog je da su prezasićeni glazbom u školi i vježbanjem kod kuće, ali nije isključeno kako ima učenika koji ne pohađaju glazbenu školu vlastitom željom.

U sljedećem pitanju učenici su trebali odgovoriti što najčešće rade dok slušaju glazbu (Tablica 3.).

Tablica 3. *Dok slušam glazbu...*

Pitanje	Odgovori	(N=95)
Dok slušam glazbu	Ne radim ništa drugo	6 (6,3%)
	Radim različite aktivnosti: učim, zabavljam se, vježbam, plešem ili nešto drugo	89 (93,7%)

Iz odgovora u Tablici 3. da se naslutiti da je u pitanju model ponašanja današnjih mladih, tj. da je pasivno slušanje glazbe (slušanje glazbe u pozadini) vrlo rašireno u populaciji. Nažalost, mnogi ju doživljavaju samo kao zvučnu kulisu koja im upotpunjava svakodnevne aktivnosti, ali bez dubljeg i koncentriranijeg slušanja odnosno aktivnog slušanja. Iz toga slijedi odsustvo kritičkog mišljenja prema onome što se sluša, a glazba najčešće služi samo kao razonoda.

Sljedeće pitanje glasilo je *Kada najčešće slušaš glazbu?*. Rezultati su vidljivi u Tablici 4.

Tablica 4. *Kada najčešće slušaš glazbu?*

Pitanje	Odgovori	(N=95)
Kada najčešće slušaš glazbu?	Kada sam sretan/sretna	34 (35,8%)
	Kada sam tužan/tužna	8 (8,4%)
	Kada učim	15 (15,8%)
	Kada sam s prijateljima	10 (10,5%)
	Ne slušam glazbu	1 (1,1%)
	Kada radim nešto drugo	27 (28,4%)

Kao što se može vidjeti iz Tablice 4., Najviše učenika sluša glazbu kada su sretni ili kada rade nešto drugo. Pod „drugo“ učenici su naveli odgovore poput: *uvijek, kada vježbam, kada igram igrice, kada putujem...*

S ciljem provjere prve hipoteze koja je glasila *Pohađanje glazbene škole pozitivno utječe na sklonost učenika prema umjetničkoj glazbi* analizirani su odgovori na tri pitanja (Tablice 5. i 6.).

Tablica 5. *Koliko često posjećuješ koncerte umjetničke glazbe?*

Koliko često posjećuješ koncerte umjetničke glazbe?	(N = 95)
Jednom tjedno	2 (2,1%)
Jednom mjesečno	6 (6,3%)
Nekoliko puta godišnje	57 (60,0%)
Ne idem	30 (31,6%)

Kao što se može vidjeti u Tablici 5., najveći broj učenika posjećuje koncerte umjetničke glazbe nekoliko puta godišnje. Bez obzira što petina ispitanika živi u seoskim područjima, ipak iznenađuje podatak da 30 učenika uopće ne ide na koncerte umjetničke glazbe. Naime, od 30 učenika koji ne posjećuju koncerte čak 22 živi u gradu gdje su takva događanja ipak relativno česta. Dakle, razlog nije nedostupnost koncerata, nego moguća nezainteresiranost ili financijski razlozi ako su u pitanju koncerti na koje se ulaz naplaćuje.

U Tablici 6. vidljivi su odgovori na sljedeća dva pitanja: *Smatraš li da nastava u glazbenoj školi utječe na ono što voliš slušati?* i *Slušaš li kod kuće skladbe koje sviraš u glazbenoj školi jer ti se sviđaju?*.

Tablica 6. *Utjecaj glazbene škole na odabir skladba*

Pitanje	(N=95)	
	Da	Ne
Smatraš li da nastava u glazbenoj školi utječe na ono što voliš slušati?	45 (47,4%)	50 (52,6%)
Slušaš li kod kuće skladbe koje sviraš u glazbenoj školi jer ti se sviđaju?	49 (51,6%)	46 (48,4%)

Iz Tablice 6. može se vidjeti kako približno polovica učenika smatra da glazbeno školovanje ima utjecaja na njihove glazbene preferencije. Pretpostavka je da dobar dio učenika i nije svjestan kako nastava u glazbenoj školi ipak utječe na odabir. No, isto tako

pozitivna je činjenica da je polovica učenika svjesna utjecaja glazbene škole i da sluša skladbe koje uče u školi.

Zaključno, s obzirom na dobivene odgovore, prva hipoteza koja je glasila *Pohađanje glazbene škole pozitivno utječe na sklonost učenika prema umjetničkoj glazbi*, djelomično je prihvaćena.

S ciljem provjere druge hipoteze koja je glasila *Učenici smatraju kako mediji utječu na njihov glazbeni ukus* analizirani su odgovori na četiri pitanja i detaljnije prikazani u Tablicama 7., 8. i 9.

Tablica 7. Utjecaj okoline na glazbene preferencije

Pitanje	Odgovori	(N=95)
Po tvom mišljenju, tko/što najviše utječe na tvoj odabir glazbe?	Obitelj	10 (10,5%)
	Prijatelji	15 (15,8%)
	Internet	17 (17,9%)
	Glazbena škola	5 (5,3%)
	Nitko	45 (47,4%)
	Ostalo	3 (3,2%)

Tablica 7. pokazuje mišljenje ispitanika o vanjskim utjecajima na njihove glazbene preferencije. Zanimljivo je primijetiti da gotovo polovica ispitanika smatra kako njihova stajališta nisu uvjetovana vanjskim faktorima, odnosno da nitko ne utječe na njihov odabir glazbe. Razlog tome vjerojatno leži u činjenici da se ispitanici nalaze u razdoblju puberteta kada se ličnost počinje snažnije formirati odbacujući autoritete i često buntovno zastupajući vlastite stavove. Očekivano, utjecaj interneta je na drugom mjestu. Lako je pristupačan, koristi se čak i u odgoju i obrazovanju te ga se smatra neophodnim za život modernog čovjeka (Dodig Hundrić i sur., 2018). Društveni život mladog čovjeka preselio se velikim dijelom na internet, koji se između ostalog koristi i kao vid zabave. Uzimajući u obzir i prethodno navedeno, odnosno da se ispitanici nalaze u razdoblju puberteta, jasno je zašto se dio njih odlučio upravo za ovaj odgovor. Pogled u život svojih idola, pa tako i onih glazbenih, udaljen je samo jedan klik. Nadalje, 15 ispitanika smatra kako prijatelji najviše utječu na njihove glazbene preferencije. Ovaj odabir je sam po sebi razumljiv i jasan imajući na umu važnost prihvaćenosti od strane vršnjaka u razdoblju puberteta. Najmanji broj ispitanika odgovorio je

kako glazbena škola utječe na njihove glazbene preferencije. Ipak, dobiveni rezultati ne moraju nužno značiti da je uistinu tako, nego je moguće da neki učenici nisu svjesni utjecaja glazbene škole. S druge strane, moguće je i da će se utjecaj glazbene škole tek u zrelijoj dobi odraziti na glazbene preferencije.

Tablica 8. *Medij posredovanja glazbe*

Pitanje	Odgovori	(N=95)
Glazbu slušam pomoću:	Televizije/radija	0 (0%)
	Youtubea	55 (57,9%)
	CD-a	1 (1,1%)
	Deezera i sličnih aplikacija	7 (7,4%)
	Mobitela	29 (30,5%)
	Ostalo	3 (3,2%)

Iz Tablice 8. može se vidjeti da više od polovice ispitanika glazbu konzumira putem internetske platforme *Youtube*. Takav rezultat može se objasniti njegovom popularnošću, ali i činjenici da je besplatan, jednostavan za korištenje te nudi bogatu kolekciju glazbe svih vrsta. Osim toga, popularna glazba kakva je rasprostranjena i među mladima odavno je prestala biti samo auditivni fenomen. *Youtube* je dijelom zanimljiv i zbog toga što omogućuje pregled video spotova. Odabir mobitela kao sredstva slušanja glazbe također je razumljiv zbog svoje praktičnosti. Nijedan učenik glazbu ne sluša putem radija ili televizije. To se može objasniti stalnim porastom korištenja interneta, ali i internetskih platformi kao što su *Youtube*, *Deezer* i sl. koje imaju široku ponudu glazbe raznih žanrova i izvođača.

Tablica 9. prikazuje odgovore na dva međusobno povezana pitanja: *Slušaš li neku pjesmu samo zato jer je popularna?* i *Misliš li da, ako neka pjesma ima veliki broj pregleda na Youtubeu, to ujedno znači i da je kvalitetna?*.

Tablica 9. *Utjecaj popularnosti pjesme*

Pitanje	(N=95)	
	Da	Ne
Slušaš li neku pjesmu samo zato jer je popularna?	11 (11,6%)	84 (88,4%)
Misliš li da, ako neka pjesma ima veliki broj pregleda na Youtubeu, to ujedno znači da je kvalitetna?	10 (10,5%)	85 (89,5%)

Većina ispitanika na pitanja je odgovorila negacijom, odnosno ne smatraju da popularnost pjesme nužno odražava i njezinu kvalitetu. Ovakvi rezultati su svakako pozitivni jer popularnost pjesme, osobito u današnje vrijeme, nije garancija estetske vrijednosti. Kod učenika (glazbenih) škola treba razvijati glazbeni ukus kako bi se prema svakoj vrsti glazbe znali kritički postaviti. Moguće je da je upravo glazbena škola utjecala na ovakav odgovor.

S obzirom na dobivene odgovore, druga hipoteza naziva *Učenici smatraju kako mediji utječu na njihov glazbeni ukus* nije prihvaćena.

Treća hipoteza koja je glasila *Učenici glazbene škole najviše preferiraju pop glazbu* provjerena je analiziranjem odgovora na sedam pitanja (Tablica 10., Grafikon 1., Tablica 11., 12., 13., 14. i Grafikon 2.)

U tablici 10. prikazani su rezultati odgovora na pitanje *Koliko često ideš na koncerte popularne glazbe?*

Tablica 10. *Koliko često ideš na koncerte popularne glazbe?*

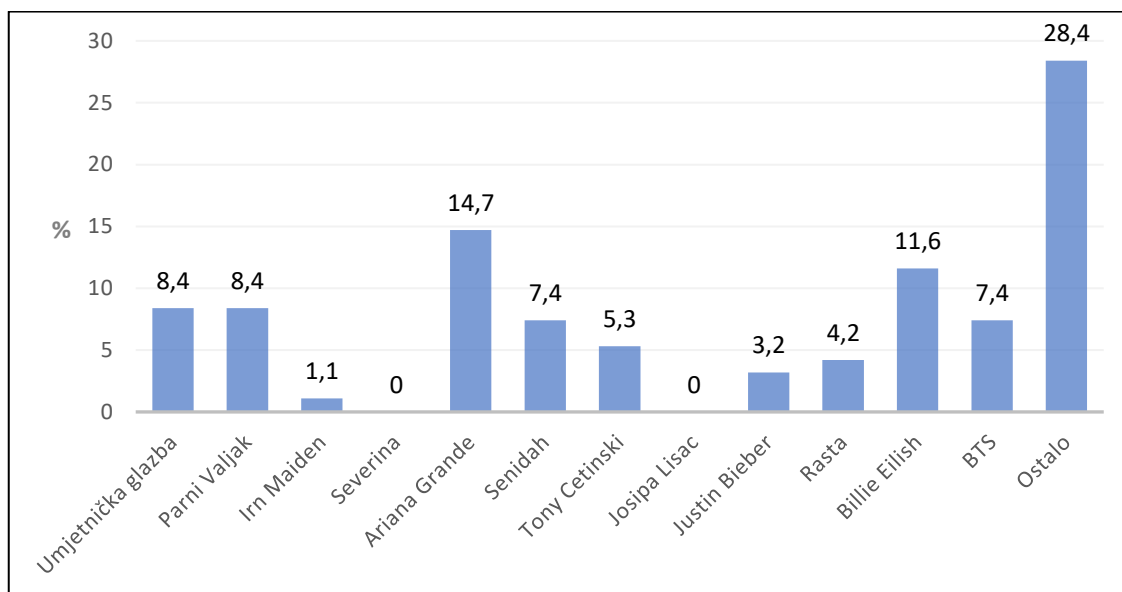
Pitanje	Odgovori	(N=95)
Koliko često ideš na koncerte popularne glazbe?	Jednom tjedno	0 (0%)
	Jednom mjesečno	4 (4,2%)
	Nekoliko puta godišnje	47 (49,5%)
	Ne idem na koncerte popularne glazbe	44 (46,3%)

Analiza odgovora na pitanje *Koliko često ideš na koncerte popularne glazbe?* pokazala je kako učenici ipak više pohađaju koncerte umjetničke glazbe (Tablica 5.) nego

koncerte popularne glazbe. I jedno i drugo pitanje pokazalo je da učenici na koncerte idu nekoliko puta godišnje, bez obzira na mjesto stanovanja.

U Grafikonu 1. prikazani su odgovori na pitanje *Na čiji koncert od ponuđenih bi najradije išao/išla?* Odgovori su predstavljeni brojčano (N=95) i u postotcima.

Grafikon 1. *Na čiji koncert od ponuđenih bi najradije išao/išla?*

Iz Grafikona 1. može se vidjeti da se najveći broj ispitanika odlučio za Arianu Grande, američku pop pjevačicu čija su ciljana skupina upravo adolescenti. Za koncert Billie Eilish, osamnaestogodišnje američke pop pjevačice, izjasnilo se 11 ispitanika,. Ako usporedimo domaće i strane izvođače, jasno je kako ispitanici više preferiraju strane izvođače. Pod „ostalo“ ispitanici su se odlučili za sljedeće izvođače: Travis Scott, 24k golden, Raf Camora, Tyler the Creator (rap), pjevače ili grupe domaće pop glazbe: Dubioza Kolektiv, Miroslav Škoro, Vanna, Oliver Dragojević, ali su se i tu u najvećem broju našli strani pop izvođači: The Weeknd, Marshmello, Maroon 5, One Direction, Shawn Mendes...

Tablice 11., 12., 13. i 14. prikazuju odgovore na pitanja u formi Likertove skale o preferenciji određenog stila. Umjetnička i turbofolk glazba odabrane su zbog oprečnih vrijednosti, a rock i pop glazba zbog toga što su vrlo često prvi odabir mladih. Na ova pitanja učenici su trebali odgovoriti odabirom opcije od 1 do 5 gdje 1 znači da im se određena glazba uopće ne sviđa, 2 da im se donekle ne sviđa, 3 niti sviđa, niti ne sviđa, 4 da im se donekle sviđa, a 5 da im se jako sviđa.

Tablica 11. *Umjetnička glazba*

Svidanje umjetničke glazbe	(N = 95)
Uopće mi se ne sviđa	4 (4,2%)
Donekle mi se ne sviđa	4 (4,2%)
Niti mi se sviđa, niti ne sviđa	23 (24,2%)
Donekle mi se sviđa	38 (40,0%)
Jako mi se sviđa	26 (27,4%)

U Tablici 11. može se vidjeti kako su se ispitanici izjasnili po pitanju umjetničke glazbe. Da im se umjetnička glazba „donekle sviđa“ smatra 38 ispitanika, a 26 ispitanika da im se „jako sviđa“. S obzirom na to da su ispitanici pet ili šest godina okruženi umjetničkom glazbom, ovaj odgovor ne čudi. Ipak, 23 učenika se odlučilo za odgovor „niti mi se sviđa, niti ne sviđa“, četiri učenika tvrde da im se „donekle ne sviđa“, a četiri učenika su se izjasnila da im se „uopće ne sviđa“. Razlog zbog kojeg su potonji odgovorili tako mogao bi biti prezasićenje takvom vrstom glazbe. Također, možda ne pohađaju glazbenu školu svojom voljom već zbog želje obitelji ili zato što im prijatelji pohađaju glazbenu školu.

Tablica 12. *Rock glazba*

Svidanje rock glazbe	(N = 95)
Uopće mi se ne sviđa	15 (15,8%)
Donekle mi se ne sviđa	20 (21,1%)
Niti mi se sviđa, niti ne sviđa	19 (20,0%)
Donekle mi se sviđa	24 (25,3%)
Jako mi se sviđa	17 (17,9%)

Tablica 12. pokazuje da 15 ispitanika uopće ne preferira rock glazbu, 20 ih donekle ne preferira, a 19 se izjašnjava da im se „niti sviđa, niti ne sviđa“. Od onih koji su pozitivno

ocijenili ovaj žanr, 24 ispitanika su za rock glazbu rekli da im se „donekle sviđa“, a 17 da im se jako sviđa.

Tablica 13. *Turbofolk glazba*

Svidanje turbofolk glazbe	(N = 95)
Uopće mi se ne sviđa	46 (48,4%)
Donekle mi se ne sviđa	14 (14,7%)
Niti mi se sviđa, niti ne sviđa	20 (21,1%)
Donekle mi se sviđa	9 (9,5%)
Jako mi se sviđa	6 (6,3%)

Na osnovu rezultata iz Tablice 13. slijedi zaključak da najveći broj učenika nema pozitivan stav o turbofolk glazbi. Njih 46 odgovorilo je da im se turbofolk „uopće ne sviđa“, 14 da im se „donekle ne sviđa“, 20 da im se „niti sviđa, niti ne sviđa“, devet da im se donekle sviđa, a šest da im se „jako sviđa“. Velika je vjerojatnost da je pohađanje glazbene škole utjecalo na ovakve rezultate, odnosno da su učenici školovanjem naučili kritički promišljati o estetici glazbe koja ih okružuje.

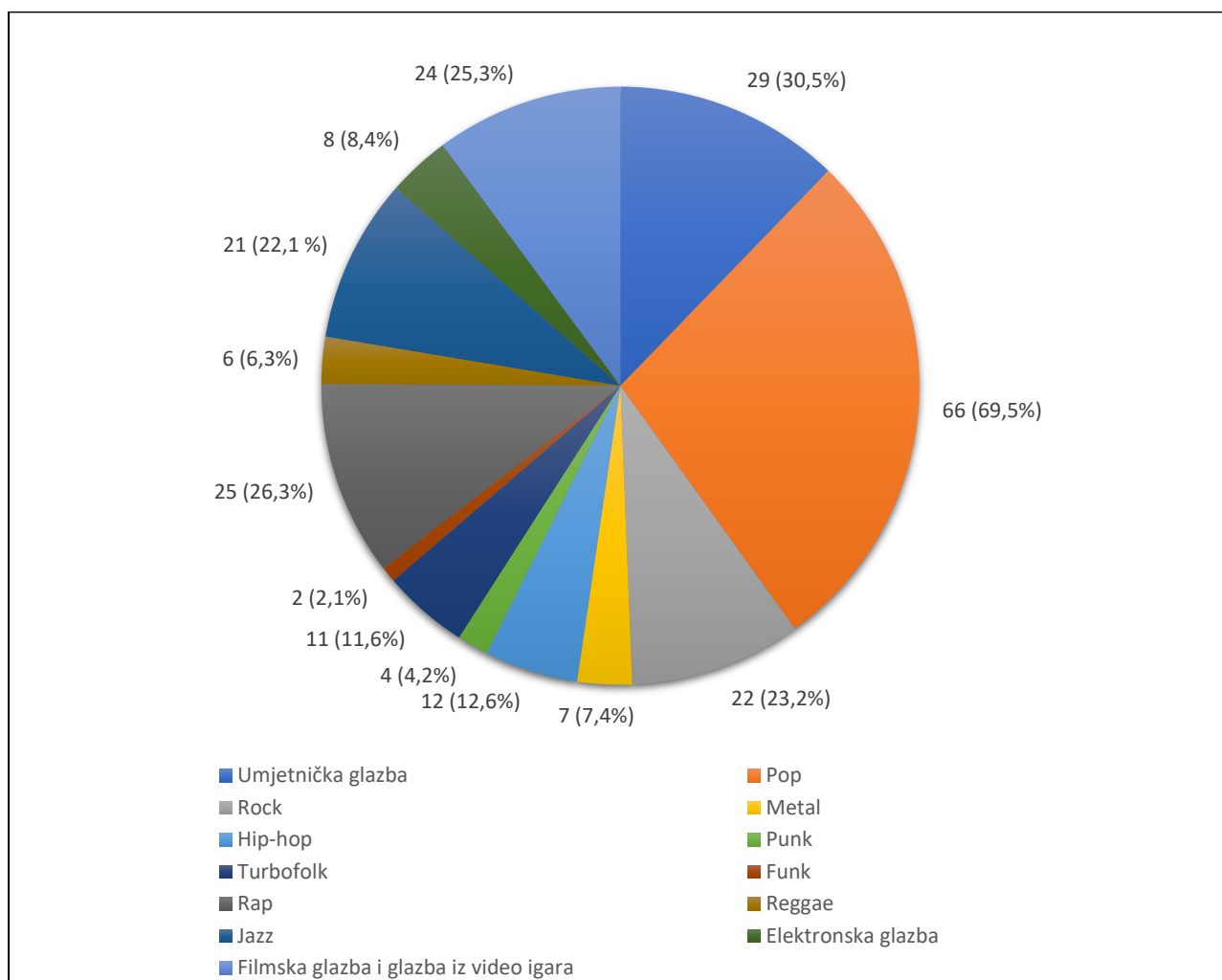
Tablica 14. *Pop glazba*

Svidanje pop glazbe	(N = 95)
Uopće mi se ne sviđa	3 (3,2%)
Donekle mi se ne sviđa	2 (2,1%)
Niti mi se sviđa, niti ne sviđa	12 (12,6%)
Donekle mi se sviđa	30 (30,5%)
Jako mi se sviđa	49 (51,6%)

Kada je u pitanju popularna glazba, 30 ispitanika odlučilo se za odgovor „donekle mi se sviđa“, a čak 49 ispitanika odgovorilo je da im se pop glazba „jako sviđa“. Zbroj ta dva odgovora daje brojku od 79 ispitanika, odnosno čak 82,1% ispitanika koji imaju pozitivan stav prema pop glazbi. Tek tri ispitanika su se izjasnila da im se pop glazba „uopće ne sviđa“; a dva da im se „donekle ne sviđa“: Njih 12 tvrdi da nemaju posebno mišljenje o pop glazbi, odnosno da im se „niti sviđa, niti ne sviđa“.

U posljednjem pitanju (Grafikon 2.) učenici su mogli odabrati više odgovora, a ne samo jedan.

Grafikon 2. Učeničke preferencije glazbenih žanrova

U Grafikonu 2. vidljivo je da 66 ispitanika preferira pop glazbu, 29 umjetničku, 25 rap, 24 filmsku glazbu i glazbu iz video igara, 22 rock, 21 jazz, 12 hip-hop, 11 turbofolk, dok se za metal, reggae, funk, punk i elektronsku glazbu odlučilo šest ili manje ispitanika.

S obzirom na dobivene odgovore, treća hipoteza koja glasi *Učenici glazbene škole najviše preferiraju pop glazbu* je prihvaćena.

S ciljem provjere hipoteze H4 koja je glasila *Različite sociodemografske varijable utječu na glazbene preferencije učenika* uspoređeni su dobiveni rezultati. Spol se pokazao prediktorskom varijablom samo s obzirom na utjecaj okoline na odabir glazbe za slušanje (Tablica 15.).

Tablica 15. *Mišljenje o utjecaju na odabir glazbe s obzirom na spol*

spol	Tko najviše utječe na odabir glazbe za slušanje						ukupno
	obitelj	prijatelji	internet	gl. škola	nitko	ostalo	
muški	1 (3,3%)	0 (0%)	10 (33,3%)	3 (10%)	15 (50%)	1 (3,3%)	30
ženski	9 (13,9%)	15 (23,1%)	7 (10,8%)	2 (3,1%)	30 (46,2%)	2 (3,1%)	65
ukupno	10 (10,5%)	15 (15,8%)	17 (17,9%)	5 (5,3%)	45 (47,4%)	3 (3,2%)	95

Naime, kao što je vidljivo u Tablici 15., polovica muških i ženskih ispitanika smatra kako nitko nema presudan utjecaj na odabir glazbe koju slušaju. Ovaj rezultat bi se mogao objasniti činjenicom da se u toj dobi mladi već smatraju „odraslima“ i da nisu pod ničijim utjecajem. Međutim, čak 15 učenika misli kako prijatelji najviše utječu na njihov odabir dok nijedan učenik nije tog mišljenja. Mišljenja smo kako vršnjaci sigurno utječu na preferencije mladih, ali pretpostavljamo da muški ispitanici toga nisu svjesni u mjeri u kojoj djevojke jesu. Isto tako, devet učenika i samo jedan učenik smatraju da je najsnažniji utjecaj obitelji. Hi-kvadrat testom dobivena je vrijednost ($p=0,005$).

Nadalje, uspoređeni su odgovori ispitanika s obzirom na mjesto stanovanja. Statistički značajnija razlika u odgovorima pokazala se s obzirom na to slušaju li učenici kod kuće skladbe koje sviraju u glazbenoj školi (Tablica 16.).

Tablica 16. *Utjecaj mjesta življenja na slušanje zadanih skladba*

mjesto življenja	Slušanje zadanih skladba		ukupno
	da	ne	
grad	42 (58,3%)	30 (41,7%)	72
predgrade	2 (50%)	2 (50%)	4
selo	5 (26,3%)	14 (73,7%)	19
ukupno	49 (51,6%)	46 (48,4%)	95

Kao što je vidljivo u Tablici 16., više od polovice učenika koji žive u gradu u slobodno vrijeme sluša skladbe koje sviraju u glazbenoj školi, polovica učenika iz predgrađa također dok to čini svega četvrtina učenika koji žive na seoskom području ($p < 0,05$). Ovaj rezultat pomalo iznenađuje jer je bilo za očekivati da neće biti statistički značajnije razlike. Možda je razlog u nedostatku slobodnog vremena učenika koji žive na seoskom području.

I konačno, uspoređeni su odgovori ispitanika s obzirom na to bavi li se netko ili se bavio u njihovoj obitelji glazbom. Statistički značajna razlika uočena je samo s obzirom na odlaske na koncerte umjetničke i popularne glazbe (Tablice 17. i 18.).

Tablica 17. *Utjecaj obiteljske glazbene tradicije na odlaske na koncerte umjetničke glazbe*

bavljenje glazbom u obitelji	Odlasci na koncerte umjetničke glazbe				
	jednom tjedno	jednom mjesečno	nekoliko puta godišnje	nikada	ukupno
da	0 (0%)	2 (3,6%)	41 (73,2%)	13 (23,2%)	56
ne	2 (5,1%)	4 (10,3%)	16 (41%)	17 (43,6%)	39
ukupno	2 (2%)	6 (6,3%)	57 (60%)	30 (31,6%)	95

Iz Tablice 17. vidljivo je kako učenici koji u obitelji imaju nekoga tko se bavio ili se bavi glazbom u većoj mjeri posjećuju koncerte umjetničke glazbe ($p=0,009$). Ovakav rezultat je bio očekivan s obzirom da glazbena tradicija u obitelji sigurno motivira mlade na bavljenje glazbom pa samim time i odlaske na glazbene događaje.

Tablica 18. *Utjecaj obiteljske glazbene tradicije na odlaske na koncerte popularne glazbe*

bavljenje glazbom u obitelji	Odlasci na koncerte popularne glazbe			ukupno
	jednom mjesečno	nekoliko puta godišnje	nikada	
da	2 (1,8%)	34 (52,3%)	20 (35,7%)	56
ne	2 (5,1%)	13 (33,3%)	24 (61,5%)	39
ukupno	4 (4,2%)	47 (49,5%)	44 (46,3%)	95

I u ovom slučaju pokazalo se kako glazbena tradicija u obitelji ima utjecaja na češće posjete koncertima popularne glazbe ($p<0,05$).

Zaključno, s obzirom na dobivene rezultate, hipoteza H4 koja je glasila *Različite sociodemografske varijable utječu na glazbene preferencije učenika* nije prihvaćena. Naime, sveukupno gledajući, sociodemografske varijable u ovom istraživanju nisu imale presudan utjecaj na glazbene preferencije ispitanika.

4. ZAKLJUČAK

Analizom anketnog upitnika utvrđeno je da najveći postotak ispitanih učenika glazbu sluša svakodnevno, da je najviše slušaju kad su sretni, ali da je takvo slušanje obično pasivno. Dakle, slušanje glazbe nije samo sebi svrha, nego je najčešće u službi neke druge aktivnosti. Nadalje, više od polovice učenika posjećuje koncerte umjetničke glazbe nekoliko puta godišnje bez obzira na mjesto stanovanja. Da nastava u glazbenoj školi ne utječe na njihove glazbene preferencije smatra 47,4% ispitanih učenika, a 48,4% učenika ne sluša skladbe koje sviraju u školi u slobodno vrijeme. S obzirom na odgovore, prva hipoteza koja se odnosila na utjecaj glazbene škole na glazbene preferencije je djelomično prihvaćena. S obzirom na transversalnu prirodu istraživanja, ovakvi rezultati nisu obeshrabrujući te vjerujemo da će umjetnička glazba postati sastavnim dijelom života učenika odrastanjem, na temeljima koje je postavila glazbena škola, ali i potencijalnim daljnjim glazbenim obrazovanjem.

Daljnjom analizom utvrđeno je da gotovo polovica učenika smatra da nitko ne utječe na njihov odabir glazbe. Medij kojim se najčešće koriste kada slušaju glazbu je Youtube, a najveći broj učenika smatra da popularnost pjesme ne odražava njezinu kvalitetu. Također, učenici ne smatraju da pjesma mora biti nužno popularna kako bi je slušali. S obzirom na odgovore, druga hipoteza nije prihvaćena. Ipak, treba naglasiti kako se hipoteza odnosila na mišljenje učenika o utjecaju medija na njihove preferencije, a ne na stvarni utjecaj.

Analiza pitanja vezanih uz glazbeni žanr pokazala je da učenici najviše preferiraju popularnu glazbu (69,5%). S obzirom na široku paletu ponuđenih glazbenih žanrova, ovaj postotak je velik. Također, izvođači čiji bi koncert najradije posjetili su izvođači koji trenutno vladaju svjetskim glazbenim ljestvicama: Ariana Grande, Billie Eilish, BTS... Na drugo mjesto po popularnosti smjestila se umjetnička glazba za koju se odlučilo 30,5% ispitanika. Najmanje ispitanika odlučilo se za metal, reggae, funk, punk i elektronsku glazbu. Pitanja u formi Likertove skale koja su ponudila četiri glazbena žanra (umjetnička glazba, rock, turbofolk i pop) još jednom su pokazala da učenici najviše preferiraju popularnu glazbu. Čak 80,1% učenika se izjasnilo da im se popularna glazba „donekle“ ili „jako sviđa“. Na drugom mjestu je umjetnička glazba gdje se za iste odgovore odlučilo 67,4% učenika, potom slijedi rock s 43,2%, a onda i turbofolk s brojkom od 15,8% ispitanika kojima se ova glazba „donekle“ ili „jako sviđa“. Shodno tome, treća hipoteza vezana uz preferiranje popularne glazbe je prihvaćena.

Nadalje, utvrdilo se da postoji razlika u svjesnosti vanjskih utjecaja na glazbene preferencije s obzirom na spol. Naime, nijedan muški ispitanik ne smatra da postoji utjecaj vršnjaka na glazbene preferencije, a samo jedan ispitanik mišljenja je kako obitelj utječe na izbor glazbe koju sluša. Kod ženskih ispitanika taj je broj nešto veći što se može objasniti ranijim sazrijevanjem djevojčica. Također se pokazalo kako učenici koji žive u gradu više slušaju zadane skladbe od onih koji žive na seoskom području. Konačno, utvrđeno je da učenici koji u obitelji imaju nekoga tko se bavi glazbom više posjećuju koncerte umjetničke i popularne glazbe od učenika koji nemaju tu vrstu glazbenog naslijeđa.

Na koncu možemo zaključiti da je glazba sastavni dio života većine učenika osnovnih glazbenih škola, i to ne samo u školi nego i izvan nje. Unatoč velikoj ponudi i popularizaciji određenih izvođača i glazbenih žanrova putem medija, čini se da umjetnička glazba i dalje nije izgubila na popularnosti. Nadamo se da će rezultati ovog istraživanja biti daljnji poticaj učiteljima u glazbenim školama da predano rade na naobrazbi budućih glazbenika i buduće koncertne publike estetski istančanog ukusa koja će u glazbi znati uživati zbog nje same.

5. LITERATURA

- Brđanović, D. (2015). Glazbena darovitost i obrazovni sustav. *Školski vjesnik*, 64 (4), 661-678. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/153135>, 9.2.2020.
- Brđanović, D. (2014). Glazbene preferencije učenika srednje glazbene škole. *Napredak*, 154 (1-2), 47-64. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/138830>, 2.3.2020.
- Burns, G. (1987). A Typology of 'Hooks' in Popular Records. *Popular Music*, 6 (1), 1-20. Preuzeto s: www.jstor.org/stable/853162, 14.2.2020.
- Dobrota, S. (2008). *Popularna glazba, glazbena nastava i glazbeni ukus mladih* (Doktorski rad).
- Dobrota, S. i Ćurković, G. (2006). Glazbene preferencije djece mlađe školske dobi. *Život i škola, LII* (15-16), 105-113. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/25036>, 10.2.2020.
- Dobrota, S. i Tomić Ferić, I. (2006). Sociokulturalni aspekti glazbenih preferencija studentica studija za učitelje primarnog obrazovanja u Splitu. *Odgojne znanosti*, 8 (11), 267- 278. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/26198>, 24.1.2020.
- Dodig Hundrić, D., Ricijaš, N. i Vlček, M. (2018). Mladi i ovisnost o internetu – pregled suvremenih spoznaja. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, 54 (1), 123-137. Preuzeto s: <https://doi.org/10.31299/hrri.54.1.9>, 21.6.2020.
- Đekić, D. (2014). Slušanje glazbe na nastavi solfeggia. *THEORIA*, XVI (16), 17-18. Preuzeto s: <http://hdgt.hr/casopis-theoria/>, 22.2.2020.
- Farnsworth, P. R. (1950). *Musical Taste Its Measurement and Cultural Nature*. Stanford, California: Stanford University Press.
- Glavina, B. (2014). *Uloga medija u formiranju glazbenih preferencija mladih* (Diplomski rad). Preuzeto s: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:610710>, 12.2.2020.
- Knezović, K. i Maksimović, I. (2016). Manipulativna moć masovnih medija i etičke upitnosti njihova utjecaja na dijete. *Diacovensia*, 24 (4), 645-666. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/171269>, 23.1.2020.
- Motte-Haber de la, H. (1999). *Psihologija glazbe*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- MZOŠ (2006). *Nastavni planovi i programi za osnovne glazbene škole i osnovne plesne škole*. Zagreb: HDGPP. Preuzeto s: https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2006_09_102_2320.html, 23.2.2020.
- NN (2013). Zakon o medijima. *Narodne novine*, 59/04, 84/11, 81/13. Preuzeto s: <https://www.zakon.hr/z/38/Zakon-o-medijima>, 28.2.2020.

- Labaš, D. i Marinčić, P. (2018). Mediji kao sredstvo zabave u očima djece. *MediAnali*, 12 (15), 1-32. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/195548>, 28.2.2020.
- Pećanac, R., Jeremić, B. i S., Milenović, Ž. (2016). Digital media in the teaching of music education. Preuzeto s: https://www.researchgate.net/publication/301729066_Digital_media_in_the_teaching_of_music_education, 23.1.2020.
- Popović, A. (2006). *Ličnost i glazbene preferencije* (Diplomski rad). Zagreb: Filozofski fakultet.
- Reić Ercegovac, I. i Dobrota, S. (2011). Povezanost između glazbenih preferencija, sociodemografskih značajki i osobina ličnosti iz petfaktorskoga modela. *Psihologijske teme*, 20 (1), 47-65. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/68693>, 10.2.2020.
- Rentfrow, P. J. i Gosling, S.D. (2003). The Do Re Mi's of Everyday Life: The Structure And Personality Correlates of Music Preferences. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84, 1236-1256. Preuzeto s: <https://gosling.psy.utexas.edu/wp-content/uploads/2014/09/JPSP03musicdimensions.pdf>, 10.2.2020.
- Rojko, P. (2012). *Glazbenopedagoške teme*. Zagreb: Jakša Zlatar (monografija)
- Schäfer, T. i Sedlmeier, P. (2009). From the functions of music to music preference. *Psychology of Music*, 37(3), 279-300. Preuzeto s: https://www.researchgate.net/publication/247733633_From_the_functions_of_music_to_music_preference, 11.2.2020.
- Selfhout, M. H. W., Branje, S. J. T., Bogt, T. F. M. ter, Meeus, W. H. J. (2009). The role of music preferences in early adolescents' friendship formation and stability. *Journal of Adolescence*, 32, 95-107. Preuzeto s: <http://diezie.wdfiles.com/local--files/jongeren-en-muziek/Artikelmuziekjongeren.pdf>, 17.2.2020.
- Sindik, J. (2012). Kako roditelji percipiraju utjecaj medija na predškolsku djecu?. *Medijska istraživanja*, 18 (1), 5-33. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/85379>, 24.1.2020.
- Stamenković, S. i Milenković, V. (2014). Novinarstvo između služenja javnosti i povlađivanja ukusu publike. *In medias res*, 3 (5), 630-648. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/127194>, 27.2.2020.
- Šulentić Begić, J. i Begić, A. (2013). Glazbene preferencije učenika I. gimnazije u Osijeku. *Međunarodni interdisciplinarni znanstveni skup kultura, društvo, identitet – europski realiteti*. Osijek: Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Odjel za kulturologiju. Preuzeto s: <https://www.bib.irb.hr/746123>, 14.1.2020.

- Šulentić Begić, J. (2010). Glazbeni ukus učenika osnovnoškolske dobi. U: Martinčić, J., Hackenberger, D. (ur.) *Međunarodna kolonija mladih Ernestinovo: 2003.-2008.: zbornik radova znanstvenog skupa s međunarodnim sudjelovanjem*. Preuzeto s: <https://www.bib.irb.hr/473544>, 11.2.2020.
- Tekin Gürgeç, E. (2015). Musical preference and music education: Musical preferences of Turkish university students and their levels in genre identification. *International Journal of Music Education*, 34 (4), 459-471. Preuzeto s: <https://www.researchgate.net/publication/288904029>, 13. 2. 2020.
- Vidulin, S. i Martinović, V. (2015). Umjetnička glazba i oblikovanje kulturnoga identiteta učenika. *Školski vjesnik*, 64 (4), 573-588. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/153129>, 10.3.2020.
- Vidulin, S. (2013). Propitivanje ostvarenja cilja nastave glazbe u kontekstu vremena glazbene hiperprodukcije. *Arti musices*, 44 (2), 201-226. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/116797>, 25.2.2020.

Internet izvori:

- Extra fm*. <https://extrafm.hr/>, 26.2.2020.
- Hrvatski jezični portal*. <http://hjp.znanje.hr/>, 3.3.2020.

6. PRILOZI

6.1 ANKETNI UPITNIK

Drage učenice i dragi učenici,
ovim anonimnim upitnikom želimo doznati vaše stavove i navike s obzirom na slušanje glazbe u slobodno vrijeme. Molimo vas da odgovorite na sva ponuđena pitanja odabirom samo jednog odgovora.

1. Spol:

- a) Muško
- b) Žensko

2. U osnovnoj glazbenoj školi trenutno sam učenik/učenica:

- a) Petog razreda
- b) Šestog razreda

3. Živim:

- a) U gradu
- b) U predgrađu
- c) Na selu

4. U užoj obitelji imam članove koji su se bavili ili se bave glazbom:

- a) Da
- b) Ne

5. Koliko često slušaš glazbu?

- a) Slušam glazbu svaki dan
- b) Slušam glazbu nekoliko puta tjedno
- c) Uopće je ne slušam

6. Dok slušam glazbu:

- a) Ne radim ništa drugo
- b) Radim različite aktivnosti: učim, zabavljam se, vježbam, plešem ili nešto drugo

7. Kada najčešće slušaš glazbu?

- a) Kada sam sretan/sretna
- b) Kada sam tužan/tužna
- c) Kada učim
- d) Kada sam s prijateljima
- e) Ne slušam glazbu
- f) Nešto drugo: _____

8. Koliko često ideš na koncerte umjetničke glazbe?

- a) Jednom tjedno
- b) Jednom mjesečno
- c) Nekoliko puta godišnje
- d) Ne idem na koncerte umjetničke glazbe

9. Smatraš li da nastava u glazbenoj školi utječe na ono što voliš slušati?

- a) Da
- b) Ne

10. Slušaš li kod kuće skladbe koje sviraš u glazbenoj školi jer ti se sviđaju?

- a) Da
- b) Ne

11. Koliko često ideš na koncerte popularne glazbe?

- a) Jednom tjedno.
- b) Jednom mjesečno.
- c) Nekoliko puta godišnje.
- d) Ne idem na koncerte popularne glazbe.

12. Voliš li više domaću ili stranu popularnu glazbu?

- a) Domaću
- b) Stranu
- c) Ne slušam popularnu glazbu

13. Po tvom mišljenju, tko/što najviše utječe na tvoj odabir glazbe?

- a) Obitelj
- b) Prijatelji
- c) Internet
- d) Glazbena škola
- e) Nitko
- f) Netko drugi: _____

14. Glazbu slušam pomoću:

- a) Televizije/radija
- b) Youtubea
- c) CD-a
- d) Deezer i sličnih aplikacija
- e) Mobitela
- f) Nešto drugo: _____

15. Na čiji koncert od ponuđenih bi najradije išao/išla?

- a) Koncert umjetničke glazbe
- b) Parni valjak
- c) Iron Maiden
- d) Severina
- e) Ariana Grande
- f) Senidah
- g) Tony Cetinski
- h) Josipa Lisac
- i) Justin Bieber
- j) Rasta
- k) Billie Eilish
- l) BTS
- m) Nešto drugo: _____

16. Slušaš li neku pjesmu samo zato jer je popularna?

- a) Da
- b) Ne

17. Misliš li da, ako neka pjesma ima veliki broj pregleda na Youtubeu, to ujedno znači da je kvalitetna?

- a) Da
- b) Ne

18. Na ljestvici od 1 do 5 označi koliko ti se sviđa umjetnička glazba, gdje 1 znači da ti se uopće ne sviđa, 2 da ti se donekle ne sviđa, 3 niti sviđa, niti ne sviđa, 4 da ti se donekle sviđa, a 5 da ti se jako sviđa.

1 2 3 4 5

19. Na ljestvici od 1 do 5 označi koliko ti se sviđa rock glazba, gdje 1 znači da ti se uopće ne sviđa, 2 da ti se donekle ne sviđa, 3 niti sviđa, niti ne sviđa, 4 da ti se donekle sviđa, a 5 da ti se jako sviđa.

1 2 3 4 5

20. Na ljestvici od 1 do 5 označi koliko ti se sviđa turbofolk glazba, gdje 1 znači da ti se uopće ne sviđa, 2 da ti se donekle ne sviđa, 3 niti sviđa, niti ne sviđa, 4 da ti se donekle sviđa, a 5 da ti se jako sviđa.

1 2 3 4 5

21. Na ljestvici od 1 do 5 označi koliko ti se sviđa pop glazba, gdje 1 znači da ti se uopće ne sviđa, 2 da ti se donekle ne sviđa, 3 niti sviđa, niti ne sviđa, 4 da ti se donekle sviđa, a 5 da ti se jako sviđa.

1 2 3 4 5

22. Zaokruži glazbeni stil koji ti se najviše sviđa (možeš zaokružiti i više od jednog).

- a) Umjetnička glazba
- b) Pop
- c) Rock
- d) Metal
- e) Hip-hop
- f) Punk
- g) Turbofolk
- h) Funk
- i) Rap
- j) Reggae
- k) Jazz
- l) Elektronska glazba
- m) Filmska glazba i glazba iz video igara
- n) Nešto drugo: _____

Hvala na strpljenju!